ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ
ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ
НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ
2017 – 2018 г.

Приета с Решение № 11 по Протокол № 24/29.06.2017 г. на Общински съвет Търговище

ЮНИ 2017 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ ……..... 3
1.1. Нормативни основания ……..... 3
1.2. Общи условия за подкрепата за личностно развитие (ПЛР) в контекста на Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващо образование …… 3
2. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ГОТОВНОСТТА НА ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ И НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ …….. 5
2.1. Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2016-2017 г. …….. 5
2.2. Информация за институции, осъществяващи допълнителна подкрепа за личностно развитие …….. 7
2.3. Други институции в община Търговище ……. 11
2.4. Състав и особености на групата на децата и учениците със специални образователни потребности (СОП) в община Търговище ……. 13
2.5. Обезпеченост на образователната система със специалисти за работа с деца и ученици със СОП …… 14
2.6. Материалните условия в институциите по отношение на обучението на ученици със специални образователни потребности …… 15
2.7. Кариерно ориентиране на учениците …… 16
2.8. Работа с деца с изявени дарби …… 17
2.9. Напускане на образователната система. Деца в риск …… 19
3. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА …… 19
4. СТРАТЕГИЧЕСКИ И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ ……..... 20
4.1. Стратегическа цел …… 20
4.2. Оперативни цели ……. 20
4.2.1. Оперативна цел 1 …… 20
4.2.2. Оперативна цел 2 …… 20
4.2.3. Оперативна цел 3 …… 20
4.2.4. Оперативна цел 4 …… 20
4.2.5. Оперативна цел 5 …… 21
4.2.6. Оперативна цел 6 …… 21
5. ОСНОВНИ МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ……. 21
5.1. Мерки по оперативна цел 1 …… 21-25
5.2. Мерки по оперативна цел 2 …… 25-27
5.3. Мерки по оперативна цел 3 …… 27-28
5.4. Мерки по оперативна цел 4 …… 28
5.5. Мерки по оперативна цел 5 …… 28-31
5.6. Мерки по оперативна цел 6 …… 31
6. ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА …32
7. ВРЪЗКА С ДРУГИ ОБЩИНСКИ СТРАТЕГИИ …….. 32
8. КООРДИНИРАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА …. 32
10. ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ (АБРЕВИАТУРИ) …… 33

1. УВОД/ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Нормативни основания

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от община Търговище е разработена въз основа на Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на област Търговище (приета от Областен съвет за развитие на област Търговище с Решение № 1 от Протокол № 32/31.05.2017 г.) по чл. 196 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), в изпълнение на разпоредбата на чл. 197 от ЗПУО, (Обн. ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г.), и чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование (Обн. ДВ, бр. 89 от 11.11.2016 г.). В основата на Общинската стратегия стои Анализът на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Търговище по чл. 196, ал. 3 от ЗПУО, приет от Общински съвет-Търговище с Решение № 14 по Протокол № 20/27.04.2017 г. Стратегията включва и описание на предизвикателствата, направени въз основа на изводите от Анализа, стратегическите и оперативни цели, необходимите мерки и дейности в областта на подкрепата за реализиране на поставените цели.

1.2. Общи условия за подкрепата за личностно развитие (ПЛР) в контекста на Закона за предучилищното и училищното образование и Наредбата за приобщаващото образование

Законът за предучилищното и училищното образование /ЗПУО/ определя образованието като национален приоритет, който се гарантира чрез прилагането на основополагащи принципи:

• ориентираност към интереса и към мотивацията на детето и на ученика, към възрастовите и социалните промени в живота му, както и към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;

• равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик;

• равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование;

• запазване и развитие на българската образователна традиция;

• хуманизъм и толерантност;

• съхраняване на културното многообразие и приобщаване чрез българския език;

• иновативност и ефективност в педагогическите практики и в организацията на образователния процес въз основа на научна обоснованост и прогнозиране на резултатите от иновациите;

• прозрачност на управлението и предвидимост на развитието на предучилищното и училищното образование;

• автономия за провеждане на образователни политики, самоуправление и децентрализация;

• ангажираност на държавата, общините и юридическите лица с нестопанска цел, работодателите, родителите и други заинтересовани страни и диалог между тях по въпросите на образованието.

Законът за предучилищното и училищното образование внася ново качество в нашето образование като регламентира приобщаващото

образование като неизменна част от правото на образование и въвежда осигуряването на условия за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата - обща и допълнителна.
Подкрепата на личностното развитие в системата на предучилищното и училищното образование, осъществявана от образователните институции /детски градини, училища, центрове за подкрепа на личностното развитие, специализираните обслужващи звена/ се основава на самостоятелно разработени и прилагани политики, чиито основни принципи са:
• изграждане на позитивен организационен климат чрез създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения на загриженост към всички участници в образователния процес;
• утвърждаване на позитивна дисциплина, върху основата на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на детето и ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите.
• развитие на училищната общност, съгласно идентифицираните предизвикателства, цели и дейности.
Съгласно чл. 174, ал. 1 от ЗПУО, институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, съвместно с държавните и местни органи и структури и доставчиците на социални услуги.
Според чл. 176, ал. 1 от ЗПУО и чл. 4, ал. 2 от Наредбата за приобщаващото образование, подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици, в съответствие с индивидуалните им потребности и има за цел да осигури за децата и учениците подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им.
Редът за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа се урежда с Наредбата за приобщаващото образование.
Съгласно чл. 171, ал. 1, т. 7 от ЗПУО, получаването на обща и допълнителна подкрепа е право на детето и ученика.
Чл. 177, ал. 1 от ЗПУО и чл. 4, ал. 1 от Наредбата за приобщаващото образование определят два вида подкрепа за личностно развитие – обща и допълнителна.

Обща подкрепа за личностно развитие по чл. 178, ал. 1 от ЗПУО	**Допълнителна** подкрепа за личностно развитие по чл. 187 от ЗПУО
Насочена е към развитието на потенциала на всяко дете и ученик.	Насочена е към деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания, след извършване на оценка на потребностите.
1. екипна работа между учителите и други педагогически специалисти; 2. допълнително обучение по учебни предмети при условията на ЗПУО; 3. допълнителни модули за деца, които не владеят български език (само за детските	1. работа с дете и ученик по конкретен случай; 2. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения и при физически увреждания;

градини); 4. допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове; 5. консултации по учебни предмети; 6. кариерно ориентиране на учениците; 7. занимания по интереси; 8. библиотечно-информационно обслужване; 9. грижа за здравето; 10. осигуряване на общежитие; 11. поощряване с морални и материални награди; 12. дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; 13. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения; 14. логопедична работа;	3. осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти; 4. предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за ученици със сензорни увреждания; 5. ресурсно подпомагане за ученици със специални образователни потребности. Съгласно чл. 81 от ***Наредба за приобщаващо образование,*** допълнителната подкрепа е: **краткосрочна** (минимум 1 учебна година, максимум – до края на етап на обучение) **дългосрочна** – повече от един етап или степен на обучение или за целия период на обучение

Подкрепата за личностно развитие се предоставя на всяко дете и ученик, като осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им и е в съответствие с индивидуалните им образователни потребности.

2. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ГОТОВНОСТТА НА ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ И НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ

В Анализа са разгледани ключовите фактори и елементи от предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и изводите за основната насока за бъдещи действия, които следват от силните и слаби страни на настоящата ситуация.

2.1. Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2016-2017 г.

Към момента на изготвяне на стратегията в община Търговище съществуват следните образователни институции:

• **25** училища – основни, средни, профилирани, професионални и специални училища;
• **12** детски градини;
• Център за подкрепа за личностно развитие – Обединен детски комплекс Търговище;
• Специализирано обслужващо звено по чл. 27 и чл. 50, ал. 1, т. 5 от ЗПУО - Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование - област Търговище.

№	населено място	наименование на училище/ детска градина/център за	директор	Брой деца/

		учебната 2016/2017 г. по ЗПУО		ученици
1	гр. Търговище	Първо основно училище "Христо Ботев"	Димитър Алексиев	700
2	гр. Търговище	Второ основно училище "Никола Йонков Вапцаров"	Таня Петкова	144
3	гр. Търговище	Трето основно училище "Петко Рачов Славейков"	Анета Куманова	281
4	гр. Търговище	Четвърто основно училище "Иван Вазов"	Бойка Сотирова	272
5	с. Буйново	Основно училище "Свети Свети Кирил и Методий"	Пламен Папуров	63
6	с. Вардун	Основно училище "Христо Ботев"	Нихат Билялов	126
7	с. Голямо ново	Основно училище "Георги Стойков Раковски"	Стилиана Димитрова	118
8	с. Драгановец	Основно училище "Св. Св. Кирил и Методий"	Снежана Мисирджиева	43
9	с. Дралфа	Основно училище "Свети Свети Кирил и Методий"	Цветелина Дамянова	101
10	с. Лиляк	Основно училище "Христо Ботев"	Мария Иванова	96
11	с. Макариополско	Основно училище "Христо Ботев"	Милчо Манев	72
12	с. Надарево	Основно училище "Паисий Хилендарски"	Веселин Николов	100
13	с. Подгорица	Основно училище "Отец Паисий"	Женя Тодорова	98
14	с. Руец	Основно училище "Христо Ботев"	Феодора Димова	60
15	гр. Търговище	Първо средно училище "Свети Седмочисленици"	Севдалина Зафирова	1048
16	гр. Търговище	Второ средно училище "Професор Никола Маринов"	Галя Панайотова	1241
17	гр. Търговище	Профилирана гимназия с изучаване на чужди езици	Атанас Цанев	48
18	гр. Търговище	Професионална гимназия по земеделие	Живко Жеков	146
19	гр. Търговище	Професионална гимназия по икономическа информатика "Джон Атанасов"	Георги Николов	315
20	гр. Търговище	Професионална техническа гимназия "Цар Симеон Велики"	Николай Николов	298
21	гр. Търговище	Професионална гимназия по електротехника и строителство	инж. Иваничка Дянкова	85
22	гр. Търговище	Професионална гимназия по туризъм и ХВТ "Алеко Константинов"	инж. Илия Беров	248
23	гр. Търговище	Спортно училище "Никола Симов"	Кольо Калев	154

24	гр. Търговище	Специално училище за ученици с увреден слух "Свети Иван Рилски"	Росен Милачков	50
25	гр. Търговище	Помощно училище-интернат "Д-р Петър Берон"	Йорданка Маринкова	84
26	гр. Търговище	Детска градина № 1 "Веселушко"	Иванка Ботева	168
27	гр. Търговище	Детска градина № 2 "Осми март"	Ивелина Атанасова	177
28	гр. Търговище	Детска градина № 3 "Здравец"	Йорданка Йорданова	118
29	гр. Търговище	Детска градина № 5 "Червената шапчица"	Радка Петрова	125
30	гр. Търговище	Детска градина № 6 "Пролет"	Даниела Миткова	136
31	гр. Търговище	Детска градина № 7 "Снежанка"	Даниела Райкова	150
32	гр. Търговище	Детска градина № 8 “Слънце”	Севдалина Михова	165
33	гр. Търговище	Детска градина № 9 “Приказка”	Даниела Димитрова	149
34	гр. Търговище	Детска градина № 11 “Звънче”	Димитринка Атанасова	219
35	гр. Търговище	Детска градина "Пчелица"	Милка Николова	143
36	с. Макариополско	Детска градина "Първи юни"	Цонка Ботева	96
37	с. Руец	Детска градина "1-ви юни"	Фатме Тахирова	107
38	гр. Търговище	Център за подкрепа за личностно развитие - Обединен детски комплекс	Валентинка Радева	529
39	гр. Търговище	Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование - област Търговище	Христо Христов	417

Несамостоятелни общежития към училища има към две професионални гимназии в общината - Професионална гимназия по туризъм и ХВТ "Алеко Константинов" и Професионална гимназия по електротехника и строителство.

2.2. Информация за институции, осъществяващи допълнителна подкрепа за личностно развитие

В две от общинските училища и в една детска градина в община Търговище допълнителната подкрепа се осъществява по проект BG05M2OP001-3.003-0001 “Подкрепа за равен достъп и личностно развитие”. В Трето основно училище "Петко Рачов Славейков" гр. Търговище, Първо средно училище "Свети Седмочисленици" гр. Търговище и Детска градина № 11 “Звънче” гр. Търговище са назначени специалисти, оборудвани са кабинети и се осъществяват следните специфични функции:

- ранно откриване на деца, застрашени от обучителни трудности и успешното им включване в предучилищно и училищно образование, успешна социализация и интеграция;
- повишаване ролята на училището за изграждане на приобщаваща образователна среда и за осъществяване на качествено образование, съобразено с индивидуалните потребности на всеки ученик;
- прилагане на разработената по проекта методика за оценка на образователните потребности на децата и учениците с увреждания и изготвяне на индивидуални образователни програми;
- създаване на положителни нагласи в училищната и родителската общност към включващото обучение за постигане на интеграционен ефект;
- включването на децата и учениците със специални образователни потребности, независимо от вида и степента на увреждането им в учебния процес на училището;

Допълнителната подкрепа се организира и осигурява след анализ и оценка на потребността от предоставянето й на базата на събрана информация от проведените входни нива. Утвърдени са екипи за подкрепа на личностното развитие на деца, за които е установена необходимост от допълнителна подкрепа.

Второ основно училище "Никола Йонков Вапцаров" гр. Търговище осигурява самостоятелно допълнителната подкрепа на учениците със СОП. В община Търговище функционира и Специално училище за ученици с увреден слух "Свети Иван Рилски" гр. Търговище.

В процес на преобразуване съгласно § 13 от Преходните и Заключителни разпоредби на ЗПУО е Помощно училище-интернат "Д-р Петър Берон" гр. Търговище, което до една година от влизане в сила на закона, следва да стане Център за специална образователна подкрепа по чл. 49 , ал. 2 от ЗПУО. Центровете за специална образователна подкрепа, ще извършват:

• диагностична, рехабилитационна, корекционна и терапевтична работа с деца и ученици, за които оценката на регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование е установила, че съобразно образователните им потребности може да се обучават в център за специална образователна подкрепа при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за приобщаващото образование;

• обучение на деца и ученици по т. 1 в задължителна предучилищна и училищна възраст и професионално обучение за придобиване на първа степен на професионална квалификация и/или за придобиване на квалификация по част от професия.

Бившият Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности - Търговище е преобразуван в **Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование - област Търговище** (РЦППО), със Заповед № РД-14-173 от 19 август 2016 г. на министъра на образованието и науката. Възложено му е да осъществява дейностите по чл. 50, ал. 1, т. 2, 3 и 5 от ЗПУО, както следва:

т.2. организационно и/или методическо подпомагане;

т.3. дейности, свързани с квалификацията на педагогическите специалисти;
т. 5. дейности, свързани с провеждане на държавната политика за подкрепа на процеса на приобщаващото образование;
За постигане на качествена допълнителна подкрепа допринася правилното планиране на дейността – изготвянето на часови графици, определянето на формата за подпомагане, на конкретни цели и задачи и на областите, в които да се извършва специализираната подкрепа.
За осъществяването на успешно включване на децата и учениците със специални образователни потребности в общообразователна среда е необходимо прилагането на ефективни форми, методи и средства, насочени към усъвършенстване и издигане качеството, достъпността и полезността на ресурсното подпомагане. За създаването на оптимални условия за реализация и постигане на добри резултати е важно и активното приобщаване на родителите, учителите и училището към действено сътрудничество. Много от ресурсните учители са обучени и въвеждат в работата си арт-терапия, игротерапия и музикотерапия, работа по програма „Монтесори", методика „Ремелка", електронни учебници и множество други иновации. В оборудваните зали за групова терапия, кабинета за двигателна активност и кинезитерапия и кабинета за мултисензорна стимулация специалистите от Центъра работят за преодоляване на сензорно-интегративната дисфункция. Чрез терапия удовлетворяват сензорния вход и преживяванията, от които децата със SID се нуждаят, за да растат и учат. Този вид терапия включва планирана и проектирана занимателна програма, която е изготвена и развита, за да посрещне нуждите на детската нервна система. Сензорната програма стимулира „близките" усещания (тактилни, вестибуларни и проприоцептивни) чрез комбинация от внимателно организирани и релаксиращи техники. Сензорно-интегративният подход се ръководи от един важен аспект- мотивацията на детето за избора на дейности. Децата стават по-зрели и успешни при организирането на сензорната информация, ако им позволим да бъдат активно въвлечени в заниманията на базата на умело подбрани сензорни преживявания. За част от децата и учениците се организира лятна работа. След приключването й специалистите от Центъра /ресурсни учители, психолози и логопеди/ изработват „Домашна програма", която предоставят на родителите. Целта и е да се избегне лятното изоставане, да се стимулират познавателните умения, да се доразвие речта и говора, да се осъществяват дейности, които да мотивират децата и не на последно място, съвети към родителите. Всички ресурсни учители осъществяват дейността си по утвърдени графици, които се актуализират при възникнала необходимост и след настъпила промяна в списъчния състав на групата. Приоритет на специалистите от Центъра е ранното обхващане на деца със специални образователни потребности и подготовката им за включване в образователната среда. В сградата на центъра са сформирани групи от деца със специални образователни потребности, с които работят ресурсен учител, ерготерапевт, невротерапевт, логопед, психолог, слухово-речеви рехабилитатор и рехабилитатор. Работи се за общо моторно развитие,

изобразителна дейност, самообслужване, музика, комуникативни, когнитивни и социални умения и други. Специалистите от Центъра отчитат и отговарят на разнообразните потребности на децата и учениците със СОП, на различията в начина, по който те учат и темповете, с които го правят. Използват методи на индивидуално и групово обучение, адаптират учебно съдържание, изработват обучителни инструменти и материали. На всяко дете или ученик със СОП се разработва план за подкрепа, в който се залагат цели и задачи, насочени към успешното включване чрез: мотивация за самостоятелна дейност, изграждане на умения за самообслужване, развитие на когнитивните процеси, развитие на общата и фината моторика, приучване към изпълнение на инструкции, спазване на правила и дневен режим, натрупване на социален опит и игрова култура. Учебният материал се поднася по достъпен за учениците начин, свързан с интересите им и с практиката. Чрез повторения, нагледни методи и средства, практически упражнения и мултимедийно презентиране се усвояват набелязаните теми от учебното съдържание. Успоредно с това се осъществява непосредствено приложение на знанията и уменията в учебни, житейски и реални практически условия. По този начин се постига адаптация на учебното съдържание, както в зависимост от конкретната ситуация, така и по отношение на индивидуалните особености на всеки ученик. Вниманието на родителите и учителите е изцяло насочено към оптимално развитие на потенциалните и индивидуални възможности на всеки ученик.

Предоставяната допълнителна подкрепа на децата и учениците със СОП, която до момента провеждат специалистите от РЦПППО-област Търговище включва:

- Осигуряване на методическа подкрепа за подобряване на инфраструктурата и изграждане на физическа приобщаваща среда в зависимост от индивидуалните потребности на децата и учениците със СОП;
- Провеждане на ранна диагностика и обхващане на децата и учениците със СОП;
- Провеждане на обучения и семинари на педагогически и непедагогически специалисти;
- Методическо подпомагане на учители от училища и ДГ;
- Провеждане на информационни кампании за разясняване на възможностите за развитие и участие на децата и учениците в живота на общността, чрез предоставяне на допълнителна подкрепа;
- Дейности по ефективна комуникация с родители на деца и ученици със СОП и тяхното участие - информационни кампании, семинари, тренинги, дни на отворени врати. Обучения на родители;
- Привличане на семействата за активно участие в процеса на обучението. Формиране на родителски групи на деца със сходни проблеми и утвърждаване на ментори;
- Формиране на мобилни групи от специалисти за ерготерапия по домовете и подготвяне на родителите за котерапевти на децата си;

- Провеждане на терапевтични и психомоторни занимания / сензорна и мултисензорна стимулация, кинезитерапия, кинезиология, релационна психомоторика, невротренинг „Биофийдбек", вестибуларен биофийдбек, аудио-визуално стимулиране, краниоелектростимулация, FM – системи, „P.E.C.S – приложения", календарна система, арт-терапия, игротерапия, музикотерапия и ритъмтерапия, аромотерапия, трудотерапия, бобат терапия, работа по програма „Монтесори"и методика „Ремелка" и други/ на децата и учениците със СОП;
- Осигуряване на ресурсни учители и други педагогически специалисти за допълнителна подкрепа в училища и ДГ, които не могат да си осигурят такава;
- Участия на деца и ученици със СОП в тържества, празници, спортни и туристически мероприятия;
- Консултиране относно възможностите за професионално образование и реализация;
- Разработване и осигуряване на учебни помагала и пособия за деца и ученици със СОП;
- Конференции за популяризиране на работещи модели за предоставяне на допълнителна подкрепа;
- Кръгли маси за споделяне на добри практики.

2.3. Други институции в община Търговище

Обществен съвет по социално подпомагане

Този съвет е консултативен орган към община Търговище за осъществяване на сътрудничество, координация и консултация с държавни органи и доставчици на социални услуги за постигане целите на социалната политика.

Местната власт носи конкретни отговорности при разработване и изпълнение на мерки, подпомагащи хоризонталните политики и социалното включване, като:

• Координират и инициират развитието на програми за повишаване на родителския капацитет и превенция на рисково поведение на деца съвместно с училищата и ЦОП;

• Развиват социални услуги в ЦОП, ЦСРИ;

Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни към община Търговище (МКБППМН)

На основание чл. 6, ал. 1 от Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (ЗБППМН) към община Търговище е създадена Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН). На основание чл. 6, ал. 2 от ЗБППМН е определен съставът на комисията през 2017 г. Включват се представители на общинската администрация, отговарящи за проблемите на поведението, образованието и здравеопазването, представители на дирекциите „Социално подпомагане", на полицията, както и педагози, психолози, юристи, общественици и др. Съгласно чл. 11, ал. 1 от ЗБППМН компетентен орган да разглежда възпитателни дела за противообществени прояви, извършени от малолетни или непълнолетни, и

престъпления, извършени от непълнолетни, освободени от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс, е местната комисия по настоящия им адрес. Към МКБППМН се определят обществени възпитатели, които работят индивидуално с малолетни или непълнолетни лица, когато е необходимо да се предотврати безнадзорност или извършване на противообществена проява, както и при налагане на възпитателна мярка по чл. 13, ал. 1, т. 5 от ЗБППМН. МКБППМН съвместно с Детска педагогическа стая и органите на образованието, при широкото съдействие на обществеността изпълняват няколко основни задачи:

- изпълняват мероприятия по програми и дейности за предотвратяване и ограничаване на криминогенните фактори.
- подпомагат родителите, които срещат затруднения при възпитанието на децата си;
- изучават състоянието и причините за противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в общината и правят предложения пред съответните държавни органи и обществени организации;
- следят отблизо поведението и развитието на малолетните и непълнолетните, излезли от възпитателните училища-интернати и поправителните домове, както и на осъдените условно или на предсрочно освободени от поправителните домове, и вземат мерки за тяхното по-нататъшно правилно развитие;
- организират и координират социалнопревантивната дейност на територията на общината, издирват и установяват съвместно с инспекторите при Детска педагогическа стая и дирекция "Социално подпомагане" малолетните и непълнолетните, които се нуждаят от помощи, вземат мерки за тяхната социална защита и развитие;
- налагат мерките по чл. 15 от ЗБППМН;
- привеждат в изпълнение мерките по чл. 13 и 15 от ЗБППМН и осъществяват контрол върху изпълнението им;

По отношение на корекционно-възпитателната работа с малолетни и непълнолетни МКБППМН оказва съдействие на образователните институции за обхващане в училище на подлежащите на задължително образование деца, ограничаване на отпадането от училище на деца в криминогенен риск и криминални прояви, ранна превенция и откриване на симптоми за извършване на криминални деяния и превантивна работа с родители на деца в риск.

ОМ „Здравеопазване“ към Община Търговище

Община Търговище работи по общински програми за промоция, профилактика и рехабилитация на детско-юношеското здраве, чиято целева група са децата и учениците. В обхвата на дейностите на Общинско мероприятие „Здравеопазване”, съвместно с РЗИ-Търговище, ЦСМП-Търговище, Общински съвет по наркотични вещества и личните лекари са:

- поддържане на постоянна готовност за оказване на доспешна помощ на децата и учениците в ДГ и училищата. За целта се поддържа оборудван медицински шкаф с медикаменти и подръчни средства за доспешна

интервенция; За поддържане на квалификацията за осъществяване на спешна помощ всички специалисти преминават ежегодно квалификационна програма в ЦСМП-Търговище. Поддържат се кътове, където се излага нагледна информация за доспешни състояния и обучения на децата за поведение при възникнали ситуации.

- участие на медицинските специалисти в регионални програми за профилактика и промоция на здравето на децата и учениците;
- изнасяне на лекции за здравното образование на децата и учениците;
- наблюдение на физическото развитие и физическата дееспособност на децата и учениците;
- медицинско осигуряване на деца и ученици при провеждане на различни форми на отдих и туризъм;
- проследяване на здравно-имунизационното състояние на децата и учениците и документиране на тази дейност; анализ на имунизационния статус и информиране на съответните институции;
- организира се и се провежда периодично профилактична и противоепидемична дейност за предотвратяване на заразните и паразитни заболявания в детските заведения и училищата;
- програма за профилактика и рехабилитация на детското и юношеското наднормено тегло и свързаните с него заболявания сред децата;
- програма за профилактика и рехабилитация на децата с гръбначни изкривявания и деформации на гръдния кош;
- превенция за употребата на психоактивни вещества, алкохол и тютюнопушене на деца и младежи;

2.4. Състав и особености на групата на децата и учениците със специални образователни потребности (СОП) в община Търговище

По данни на Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование - област Търговище /РЦППО/ разпределението на децата и учениците със СОП в община Търговище по учебни заведения, които се подпомагат от специалисти от Центъра към 20.03.2017 г. е както следва в таблицата:

№	ДГ/Училище	бр.
1	ДГ № 2 „Осми март“ гр. Търговище	11
2	ДГ № 3 „Здравец“ гр. Търговище	11
3	ДГ № 5 „Червената шапчица“ гр. Търговище	2
4	ДГ № 6 „Пролет“ гр. Търговище	2
5	ДГ № 7 „Снежанка“ гр. Търговище	5
6	ДГ № 8 „Слънце“ гр. Търговище	2
7	ДГ № 9 "Приказка" гр. Търговище	5
8	ДГ "Пчелица" гр. Търговище	1
9	ДГ „Първи юни“ с. Макариополско	6
10	ДГ „1-ви юни“ с. Руец	2
11	I ОУ „Христо Ботев“ гр. Търговище	20
12	IV ОУ „Иван Вазов“ гр. Търговище	30
13	II СУ „Проф. Никола Маринов“ гр. Търговище	14

14	ОУ „Христо Ботев“ с. Вардун	1
15	ОУ „Г. С. Раковски“ с. Голямо Ново	21
16	ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ с. Дралфа	13
17	ОУ „Христо Ботев“ с. Лиляк	10
18	ОУ „Христо Ботев“ с. Макариополско	10
19	ОУ „Паисий Хилендарски“ с. Надарево	5
20	ОУ „Отец Паисий“ с. Подгорица	6
21	ОУ „Христо Ботев“ с. Руец	10
		187

В две училища и една детска градина в община Търговище, работещи по проект BG05M2OP001-3.003-0001 “Подкрепа за равен достъп и личностно развитие” се оказва допълнителна подкрепа на:
- 37 деца от Трето основно училище "Петко Рачов Славейков" гр. Търговище;
- 38 деца от Първо средно училище "Свети Седмочисленици" гр. Търговище;
- 13 деца от Детска градина № 11 “Звънче” гр. Търговище;
Второ основно училище "Никола Йонков Вапцаров" гр. Търговище осигурява самостоятелно допълнителна подкрепа на 25 ученици със СОП.
В община Търговище функционират и две специални училища:
- Помощно училище-интернат "Д-р Петър Берон" гр. Търговище със 84 ученици;
- Специално училище за ученици с увреден слух "Св. Иван Рилски" гр.Търговище с 50 ученици;
Към края на месец май 2017 г. на територията на община Търговище се осигурява подкрепа за личностното развитие на общо 434 деца и ученици със специални образователни потребности.
Групата деца и ученици със специални образователни потребности, които се нуждаят от допълнителна подкрепа за личностно развитие, е много разнообразна по своя състав и особености в отделните училища и детски градини в община Търговище. Това изисква много конкретен подход при планиране на необходимите ресурси и нагласяне на институционалните практики към индивидуализирана грижа, както и гъвкави решения на място и в сътрудничество с другите институции.

2.5. Обезпеченост на образователната система със специалисти за работа с деца и ученици със СОП

Към началото на учебната 2016-2017 г. в две училища - Трето основно училище "Петко Рачов Славейков" гр. Търговище и Първо средно училище "Свети Седмочисленици" гр. Търговище, и една детска градина - Детска градина № 11 “Звънче” гр. Търговище, работещи по проект BG05M2OP001-3.003-0001 “Подкрепа за равен достъп и личностно развитие”, работят шест ресурсни учители, двама логопеди на пълен щат и един на половин щат и трима психолози.
Второ основно училище "Никола Йонков Вапцаров" гр.Търговище осигурява самостоятелно допълнителната подкрепа и в него работят ресурсен учител, логопед и психолог.

В двете специални училища работят следните специалисти както следва:
- Помощно училище-интернат "Д-р Петър Берон" гр.Търговище - 21 специални педагози, 2 логопеди и 1 психолог;
- Специално училище за ученици с увреден слух "Свети Иван Рилски" гр.Търговище - 26 слухово-речеви рехабилитатори и специални педагози;
За пълноценното функциониране на Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование - област Търговище са назначени директор, зам.-директор, 33 ресурсни учители, слухово-речеви рехабилитатор, четирима логопеди, петима психолози, главен счетоводител, завеждащ административно-техническа служба и на половин щат рехабилитатор-кинезитерапевт.

2.6. Материалните условия в институциите по отношение на обучението на ученици със специални образователни потребности

В голяма част от училищата и детските градини с голям брой деца и ученици със специални образователни потребности (ДУСОП) на ресурсно подпомагане са обособени и оборудвани ресурсни кабинети, осигурени са и кабинети за работа на логопед и психолог. В някои учебни заведения с малко ДУСОП и/или ограничена база са осигурени класни стаи или пригодени кътове в занимални или други кабинети. Осигуреността с ресурсни кабинети по детските градини и училищата в община Търговище е както следва:

№	Училище/ДГ, в което са интегрирани децата и учениците	Осигуреност с ресурсни кабинети
1	ДГ № 2 "Осми март" гр. Търговище	1 кабинет
2	ДГ № 3 "Здравец" гр. Търговище	1 кабинет
3	ДГ № 3 "Здравец" /с група в с. Дралфа/	1 кабинет
4	ДГ № 5 "Червената шапчица" гр.Търговище	пригоден кабинет
5	ДГ № 6 "Пролет" гр. Търговище	методичен кабинет
6	ДГ № 7 "Снежанка" гр. Търговище	1 кабинет
7	ДГ № 8 ”Слънце” гр. Търговище	пригоден кът
8	ДГ № 8 ”Слънце” /с група в с. Голямо Ново/	кът в стая
9	ДГ № 9 „Приказка” гр. Търговище	1 кабинет
10	ДГ № 9 „Приказка” /с група в с. Лиляк/	пригоден кабинет
11	ДГ № 11 „Звънче“ гр. Търговище - „Радост“	1 кабинет
12	ДГ № 11 „Звънче“ гр. Търговище - ”Славейче”	1 кабинет
13	ДГ № 11 „Звънче“ гр. Търговище - кв. „Въбел“	1 кабинет
14	ДГ "Пчелица" гр. Търговище	1 кабинет
15	ДГ ”Първи юни” с. Макариополско, общ. Търговище	кът в стая
16	ДГ „1-ви юни“ с. Руец /с група в с. Дългач и с. Баячево/	кът в стая
17	I ОУ „Христо Ботев“ гр. Търговище	1 кабинет
18	II ОУ „Н. Й. Вапцаров“ гр. Търговище	2 кабинета
19	III ОУ „П. Р. Славейков“ гр. Търговище	2 кабинета
20	IV ОУ „Иван Вазов“ гр. Търговище	2 кабинета
21	I СУ „Свети Седмочисленици“ гр. Търговище	2 кабинета
22	II СУ „Проф. Никола Маринов“ гр. Търговище	1 кабинет
23	ОУ „Г. С. Раковски“ с. Голямо Ново, общ. Търговище	2 кабинета
24	ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ с. Дралфа, общ. Т-ще	1 кабинет
25	ОУ „Христо Ботев“ с. Лиляк, общ. Търговище	1 кабинет

26	ОУ „Христо Ботев“ с. Макариополско, общ. Т-ще	1 кабинет
27	ОУ „Паисий Хилендарски“ с. Надарево, общ. Т-ще	1 кабинет
28	ОУ „Отец Паисий“ с. Подгорица, общ. Търговище	1 кабинет
29	ОУ „Христо Ботев“ с. Руец, общ. Търговище	1 кабинет
30	ПУИ "Д-р Петър Берон" гр.Търговище	модерна база
31	СУУУС "Свети Иван Рилски" гр.Търговище	модерна база

Поставено е начало на изграждане на материална база в детските градини и училищата, но тя все още не е достатъчна за качествено обучение на деца и ученици със специални образователни потребности. Архитектурната достъпност е факт за малък брой образователни институции. Необходими са целеви средства и планирани действия за привеждането на материалните условия в съответствие с нормативните изисквания.
Материално-техническата база на РЦПППО– област Търговище включва три бази, като тази в град Търговище включва дирекция, счетоводство, зала за групова терапия на деца от предучилищна възраст /заседателна зала/ и пет специализирани кабинета: кабинет на психолог и специален педагог, кабинет на логопед и сурдопедагог, кабинет за двигателна активност и кинезитерапия, кабинет за невротерария и кабинет за мултисензорна стимулация. Кабинетите разполагат с необходимите учебни и дидактически материали и пособия, с технически помощни средства, уреди и апаратура за сензорна и мултисензорна стимулация, за невротренинг „Биофийдбек”, вестибуларен биофийдбек, за аудио-визуално стимулиране, краниоелектростимулация, FM – системи и др. Притежават множество софтуерни продукти като: компютърни програми за преодоляване на заекването, за диагностика на слуха, „Цифренка”, „Буквенка”, „Къщата на игрите”, „Сметалчо и цифрите”, „Геометрични фигури”, „Забавна математика 1 и 2”, „Мултимедийни образователни игри по учебната програма на МОН за 1-4 клас”, „P.E.C.S – приложения”, календарна система и други. Ресурсните учители и специалистите разполагат с преносими компютри. За съществуващите ресурсни кабинети в училищата и детските градини от Центъра са предоставени нагледни и дидактични материали.

2.7. Кариерно ориентиране на учениците

Център за кариерно ориентиране – Търговище е основан по проект на Министерството на образованието и науката BG051PO001-4.3.02 „*Система за кариерно ориентиране в училищното образование*“. Проектът е осъществен с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз в периода 2012 – 2015 г. В рамките на този първи проект са обучени кариерните консултанти, разработени е инструментариум и ресурси за обучение на учениците и е оборудван Центъра. От февруари 2016 г. се изпълнява нов проект на МОН BG05M2OP001-2.01 – 0001 „*Система за кариерно ориентиране в училищното образование*” за периода 2016 – 2017 г. с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен

растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.
Кариерните консултанти работят с ученици от I до XII клас от всички видове училища, като им се предоставят услуги по кариерно ориентиране, в съответствие с конкретните им индивидуални потребности и етапи на кариерно развитие. Обучението на учениците се осъществява чрез групови дискусии по теми от 30 филма за кариерно ориентиране в училищното образование, тренинги, викторини и състезания по Програмата за кариерно ориентиране на ниво училище, решаване на въпросници и работа с интерактивни упражнения.
В рамките на двугодишния период, който обхваща общинската стратегия, изпълнението на проекта BG05M2OP001-2.01 – 0001 „*Система за кариерно ориентиране в училищното образование*” ще приключи. След този момент общината и училищата следва да организират своята работа по предоставяне на кариерно консултиране на децата и учениците (като част от общата подкрепа за личностно развитие), ползвайки опита и ресурсите, създадени по проекта.

2.8. Работа с деца с изявени дарби

Работата с деца и ученици с изявени дарби се осъществява в училищата, детските градини, ЦПЛР-ОДК, ЦМДИ, читалищата, школите, спортните клубове и др. / Балетна формация "Търговище", Школа за модерен балет "Вега", Школа за естрадно пеене, Детски фолклорен ансамбъл "Шарено герданче", Клуб "Батик", Клуб по авиомоделизъм, Баскетболен клуб, Клуб по художествена гимнастика "Алегро", Футболен клуб "Светкавица", Клуб по спортна стрелба "Светкавица", Спортен клуб по свободна, класическа борба и самбо "Олимпиец", Карате клуб "Тангра Йошинмон" и др./.

Център за подкрепа за личностно развитие – Обединен детски комплекс Търговище (ЦПЛР-ОДК Търговище)

В Центъра за подкрепа за личностно развитие – ОДК Търговище се създават условия за преосмисляне и разширяване на дейността в посока на осигуряване обща подкрепа за личностно развитие по смисъла на чл. 49, ал.1, т.1-6 от ЗПУО. Общата подкрепа за личностно развитие може да включва: занимания по интереси за развитие на способностите и компетентностите на децата и учениците в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта и изяви по интереси; кариерно ориентиране на учениците; педагогическа и психологическа подкрепа, включително дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; грижа за здравето; поощряване с морални и материални награди; ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения; логопедична работа; екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти.
Към момента в ЦПЛР-ОДК Търговище се осъществяват дейности в целогодишни занимания, временни групи и занимания през ваканцията. Деца и ученици, на възраст от 5 до 18 години са потребителите на различни занимания за развитие на техните дарби и талант. Около половината от посещаващите центъра се занимават със спорт, а останалите

са предпочели областите изкуство, наука, технологии и гражданско образование. Към центъра функционира Търговищкият ученически парламент – форма на ученическо самоуправление за учениците от гимназиален етап на училищата от града.

Структура на целогодишните дейности по педагогически направления за учебната 2016/2017 година

В ЦПЛР-Обединен детски комплекс Търговище се предлагат занимания в три направления (14 форми/вида занимания) в областите: Наука и технологии; Изкуство; Спорт.

1. Област „Науки и технологии“

1.1. Профил „Приложно-технически - Клуб „Конструиране и моделиране”

1.2. Профил „Хуманитарно-обществен“ - Гражданско образование - „Търговищки ученически парламент”

1.3. Профил „Екология и опазване на околната среда” - Еко клуб „ЕКОС”

2. Област „Изкуства“

2.1. Профил „Музикално изкуство“ - Детски хор „Бончо Бочев“

2.2. Профил „Танцово изкуство“ - Детски танцов ансамбъл „Търговище”

2.3. Профил „Театрално изкуство“ - Театрална работилница „Сръчковци”

2.4. Профил „Изобразително и приложно изкуство“ - Школа за изобразителни изкуства

3. Област „Спорт“

3.1.Профил „Колективни спортове“

- Клуб „Баскетбол”
- Мажоретен състав

3.2. Профил „Индивидуални спортове”

- Клуб по спортна гимнастика;
- Клуб по тенис на маса;
- Клуб по тенис на корт;
- Клуб по художествена гимнастика.

3.3. Профил „Приложно-технически спортове” - Клуб “Приложно колоездене”

Обобщено по направления и групи, информацията е следната: 14 форми, за които са сформирани 41 постоянни целогодишни групи за 526 деца и ученици от 5 до 18 години:

Наука, технологии и гражданско образование - 3 форми /3 групи/ - Екоклуб „ЕКОС“, „Моделиране и макет” и Търговищки ученически парламент;

Изкуство – 4 форми /19 групи/ – Школа за изобразителни изкуства, Театрална работилница, Детски танцов ансамбъл „Търговище”, Детски хор „Бончо Бочев”;

Спорт – 7 вида спорт /19 групи/ - баскетбол, спортна гимнастика, тенис на маса, тенис на корт, художествена гимнастика, мажоретен състав, Клуб „Приложно колоездене”.

Освен в постоянни групи, дейността се организира и във временни групи през ваканциите, и индивидуално обучение /в рамките на учебната година - подготовка за участие в конкурси, състезания и др./

Изводът, който може да се направи, е че дейностите на институциите, ориентирани към дарбите и интересите на децата и учениците в свободното им време, са разнообразни и имат дълги традиции. Учениците могат да избират, както между форми, предлагани в училищата, така и между предлагани от други организации и институции и по проекти. Значителен ефект върху обхвата и разнообразието на предлаганите форми в периода на стратегията ще окаже проекта на МОН BG05M2OP001-2.004 – 0004 – Твоят час – фаза 1. Законът за предучилищното и училищно образование дава възможности за индивидуална подкрепа на дарбите на децата и учениците и чрез гъвкави форми на обучение във формалното образование и в свободното време.

2.9. Напускане на образователната система. Деца в риск.

Регионалното управление на образованието (РУО) следи процеса на напуснали и процеса на връщане на напусналите ученици (реинтегриране). Създадена е практика за всеки напуснал ученик директорите да подават информация до кмета на населеното място и до дирекция „Социално подпомагане" по местоживеене. Индивидуализираната информация от докладите очертава следния профил за напусналите ученици:

• отпадналите са от социално слаби многодетни семейства с нисък доход и необразованост на самите родители;
• децата често се отглеждат от други роднини;
• голяма част от общия брой напуснали са за втора година в същия клас;
• половината от учениците не са били на целодневно организация на учебния ден;
• голяма част от отпадналите са пътуващи ученици;
• половината от напусналите ученици са със слаб успех, но за останалата част това не е бил основния проблем;

Като водещи фактори за напускане на образованието в докладите са посочени:

• безотговорност на родителите, липса на средства, безработица;
• ранни бракове;
• непосещаване на учебни занятия;

За решаване на проблема с пълното обхващане на децата в задължителна училищна възраст и ограничаване на рисковете от социално изключване, има разработена Програма за образователна и социална интеграция на децата и учениците в риск. На нейна база са разработени такива програми в детските градини и училищата, съобразени с особеностите и проблемите във всяко едно учебно заведение. В изпълнение на програмата в детските градини и училищата се води регистър за деца в риск.

3. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Ключовите предизвикателства пред Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Търговище са свързани с прехода към нова философия и организация на грижата за индивидуалните потребности на всяко дете и ученик, изразени в новата нормативна уредба. Успешното прилагане в практиката на духа, организацията и процедурите, изисквани от Закона за предучилищното и

училищно образование и Наредбата за приобщаващото образование поставят следните предизвикателства:

• Нормативните промени изискват преобразуване на институции, дава се възможност за възникване на нови институции, променят се задачите на съществуващите институции, променят се взаимоотношенията между институциите. Тези многопосочни промени следва да се осъществят по начин, който осигурява непрекъснатост на грижата за децата и учениците и институциите да получат необходимата подкрепа в преходния период;

• Новите задачи на институциите и на педагогическите специалисти изискват нови компетентности и преосмисляне на ценностите. В училищата и детските градини са необходими и нови специалисти, с които ще се разшири и кръгът на участниците в екипната работа, която е основен подход в приобщаващото образование;

• Реформата в предучилищното и училищно образование е свързана и с промени във финансирането на дейностите за обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците;

• Осъществяването на ценностите и на организацията на приобщаващото образование изисква просветеност на родителската общност, чувствителност на обществото към проблемите на децата и учениците, разбиране за отговорностите на всички и за необходимата толерантност и търпимост.

4. СТРАТЕГИЧЕСКИ И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ

4.1. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

В двегодишния период на Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците да се осигурят ключовите фактори и ресурси за успешен старт на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

4.2. ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

4.2.1. Оперативна цел 1: Осигуряване на процес и среда на учене, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

4.2.2. Оперативна цел 2: Осигуряване на качество на човешките ресурси за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.

4.2.3. Оперативна цел 3: Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.

4.2.4. Оперативна цел 4: Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.

4.2.5. Оперативна цел 5: Подобряване на **взаимодействието** между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически

специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

4.2.6. Оперативна цел 6: Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на **обществената информираност и чувствителност** относно целите и принципите на приобщаващото образование.

5. ОСНОВНИ МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Мерките са групирани според шестте оперативни цели и представят насочващи примерни направления и дейности за общината, образователните институции и другите държавни институции, които ще планират и изпълняват конкретни дейности, според своите компетентности. Мерките не са изчерпателен списък и могат да бъдат допълвани в общинската стратегия, съобразно конкретните общински особености и потребности.

5.1. По оперативна цел 1: Осигуряване на процес и среда на учене, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

Мярка 1: *Осигуряване на качествено и задълбочено оценяване на индивидуалните потребности на децата и учениците и разграничаване на нуждата от обща и от допълнителна подкрепа*

• Изпълнение на нормативно определените практики за екипна работа на учителите съгласно чл. 16 и 22 от Наредба за приобщаващото образование за разпознаване на обучителни трудности у децата и учениците;

• Ранно оценяване от педагогическите специалисти в детската градина на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца – извършва се съгласно глава втора, раздел I на Наредба за приобщаващото образование (чл. 8 до чл. 11) и включва три аспекта: ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни трудности, определяне на необходимостта от допълнителни модули по български език за децата, които не владеят български език и идентифициране на нуждата от оценка на потребностите за допълнителна подкрепа;

• Извършване на оценка на риска от обучителни затруднения на децата на 5 и 6 годишна възраст в рамките на установяването на готовността на детето за училище, като се отчита физическото, познавателното, езиковото, социалното и емоционалното му развитие (чл. 10 от Наредбата за приобщаващо образование);

Мярка 2: *Прилагане в образователните институции на методи и подходи за ефективна работа с децата и учениците с обучителни трудности във формите за общата подкрепа за личностно развитие* (*Нормативно основание - чл. 20, 23 – 26 от Наредба за приобщаващото образование*).

• Организиране в училищата на допълнителни обучения и консултации по учебни предмети;

• Организиране в училищата и детските градини на логопедична работа като част от дейностите за целите на превенцията на обучителните затруднения (чл. 21 от Наредба за приобщаващото образование*);*

• Организиране на учене чрез правене за постигане на социални умения чрез атрактивни за децата и учениците интерактивни подходи и техники.
• Организиране на дейности за обща подкрепа за личностно развитие в център за подкрепа за личностно развитие.
Мярка 3: *Организиране в образователните институции на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със СОП в съответствие с новата нормативна уредба – ЗПУО и Наредба за приобщаващото образование – разяснителни дейности, подготовка, прилагане на нормативната уредба, развитие на практиките* (*Нормативно основание - чл. 187, ал. 2 от ЗПУО*).
• Създаване в училищата и детските градини на екипи за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) за всяко конкретно дете и ученик, за което ще се извършва оценка на индивидуалните потребности и ще се предоставя допълнителна подкрепа – чл. 188 и 189 от ЗПУО, чл. 132 от Наредба за приобщаващото образование;
• Взаимодействие между ЕПЛР в детските градини и училищата с регионалния екип за подкрепа за личностно развитие (РЕПЛР) в РЦППО, във връзка с одобряването или не на оценките на ЕПЛР или извършване на оценка в образователни институции, които нямат експертен капацитет за създаването на пълни екипи – чл. 190, ал. 3 от ЗПУО;
• Разработване при необходимост на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за учениците със СОП и изготвяне на седмично разписание, съобразено с психофизическите особености и индивидуалните потребности на ученика. Учителят/класният ръководител, заедно с екипа за подкрепа за личностно развитие на детето, с детето и с родителите, индивидуализират учебната програма и персонализират начините и формите на обучение. Чрез непрекъсната комуникация обсъждат и споделят напредъка на детето, предизвикателствата в работата си и заедно намират начини за включване в самостоятелна дейност и учене там, където е детето.
• Използване на разнообразни образователни стратегии, методи и техники за преподаване, обучение, възпитание, учене и мотивиране на учениците със СОП. Прилагане на иновативни дидактически упражнения и игри за работа с ученици със СОП.
• Прилагане на ефективни подходи и педагогически и психологически техники за работа с деца и ученици с разстройства на речта, дефицит на внимание, нарушена концентрация на вниманието и хиперактивност, с аутизъм.
• Поведенчески интервенции за деца с хиперактивно поведение. Системи за поведенческо управление.
• Използване на нормативните възможности за формиране на специални групи в училищата и детските градини при условията на чл. 194 от ЗПУО.
• Осигуряване на възможности за продължаване на обучението след VII клас, вкл. и професионална подготовка за учениците със СОП.
Мярка 4: *Дейности в образователните институции и между всички компетентни институции за предотвратяване и адекватна и ефективна*

реакция при тежки нарушения на дисциплината и прояви на агресия и тормоз от и спрямо деца и ученици (*Нормативно основание - чл. 39 от Наредба за приобщаващото образование*).

• Училищата и детските градини разработват, според своята специфика, дейности по превенция и интервенция въз основа на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище и на алгоритъма за неговото прилагане, утвърден от министъра на образованието и науката (чл. 40, ал. 3 от Наредба за приобщаващото образование);

• Изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им в паралелката или групата;

• Разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование в часа на класа, в заниманията по интереси и във факултативните часове.

• Дейности за развитие на компетентностите на всички членове на институционалната общност, включително за запознаване с различните форми на насилие и с техники за преодоляването им.

• Провеждане на превантивни кампании срещу агресията и тормоза в училища и на общинско ниво.

• Повишаване на информираността на родителите относно изискванията на Наредбата за приобщаващото образование за отсъствията на учениците от учебни занятия и ролята на родителите в процедурите по налагане на санкции и прилагане в образователните институции на ефективни форми и методи за комуникация между училището и семейството.

• Въвеждане в образователните институции на използването на посредник при решаване на конфликти в училище като начин за въздействие върху вътрешната мотивация на децата и учениците (чл. 43 от Наредба за приобщаващото образование).

• Въвеждане в училищата на практиката на наставничеството (индивидуална подкрепа за ученика от личност, която уважава) като начин за въздействие върху вътрешната мотивация (чл. 46 от Наредба за приобщаващото образование).

• Организиране на спортни събития за утвърждаване на принципите на честната игра и ненасилие.

• Използване на възможностите на програмите на детските градини и училищата по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование да определят и утвърждават спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности (чл. 16, ал. 1 от Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование).

• Реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията, въвеждане на практиката на ученици-наставници за превенция на конфликти, отпадане от училище и др., организиране на обучения на връстници от връстници съгласно чл. 17, ал. 1, т. 6, 9 и 10 от Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

Мярка 5: *Осигуряване на възможности за разнообразна личностна изява на всички деца и ученици като средство за утвърждаване на позитивна самооценка и мотивиране*

• Организиране на училищно или на общинско ниво на спортни празници, съвместно с деца и ученици;

• Организиране на игри на открито за деца със СОП и техни връстници;

• Организиране на кулинарни празници и състезания – на класно, училищно или общинско ниво;

• Организиране на театрални групи, вкл. и по кукловодство и представяне на продукция пред местната общност;

• Организиране на културни събития в общините с участието на деца и ученици, които да представят своите таланти;

• Организиране на публични изяви на групите за извънкласни дейности по проекта BG05M2OP001-2.004 – 0004 – Твоят час.

Мярка 6: *Дейности на образователните институции и общината за подкрепа на дарбите и талантите на децата и учениците. Прилагане на системи за поощрения и награждаване на децата и учениците на училищно, общинско и областно ниво*

• Дейности по обща подкрепа за личностно развитие в Център за подкрепа за личностно развитие – Обединен детски комплекс в гр. Търговище, съгласно определените функции от Общинския съвет и правилник на центъра и чл. 28 – 36 от Наредба за приобщаващото образование.

• Прилагане на гъвкави форми за работа с даровити деца и ученици в ЦПЛР. Организиране на летни клубове по интереси за деца от 8 до 18 години (временно действащи групи през ваканциите по чл. 32, ал. 2, т. 3 от Наредба за приобщаващото образование.

• Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с изявени дарби, съобразно чл. 130 от Наредба за приобщаващото образование.

• Подкрепа за талантливи деца чрез Програма на мерките за закрила на деца с изявени дарби на Община Търговище.

• Учредяване на морални и материални награди за децата и учениците на училищно и общинско ниво, съгласно чл. 64 и 65 от Наредба за приобщаващото образование.

• Развитие на уменията на педагогическите специалисти да прилагат техники за даване на позитивна обратна връзка към децата и учениците.

Мярка 7: *Дейности по кариерно ориентиране и консултиране като част от общата подкрепа за личностно развитие*

• Дейности по професионално ориентиране в училищата чрез игри, директно наблюдение и пряк контакт с хора от различни професии.

• Организиране на „Панорама на средното образование", съвместно с Център за кариерно ориентиране.

• Организиране на „Ден на кариерното ориентиране“.

• Провеждане в училищата, осъществяващи професионално обучение, на седмица на професиите (напр. открита сцена, където ученици от различни професии да предложат различни дейности по изучаваните професии);

• Организиране на кръгли маси и работни срещи с работодатели, партньори, ученици, родители, Училищно настоятелство, Обществен съвет – на училищно и общинско ниво.
• Представяне пред учениците и техните родители на възможностите, които училищата предлагат за тяхното професионално образование.
• Организиране на дискусии с родителите и подлежащите на задължително образование с цел продължаване на образованието им в средни училища;
Мярка 8: *Предотвратяване на напускането на училище и ефективно включване на отпаднали ученици обратно в образователната система*
• Водене на общинско равнище на Регистър на децата и учениците в риск.
• Проучване на необхванатите в училище ученици от социално слаби и ромски семейства от община Търговище.
• Подобряване на обмена на данни, координация и сътрудничество между институциите по конкретни случаи на напускане на образователната система, и по обхвата на учениците, подлежащи на задължително обучение.
• Разширяване на обхвата и ефективността на целодневната организация на учебния ден.
• Мерки за подкрепа на детето и ученика в прехода към училище и между образователните етапи и степени (чл. 131 от Наредба за приобщаващото образование).
• Кампания против ранните бракове в ромските общности.
Мярка 9: *Познаване от страна на общината и образователните институции и използване на възможностите на Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование*.
• Разширяване на въвеждането на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование във всички части на учебния план и начини и форми посочени в глава трета на *Наредба 13*, вкл. и в предучилищното образование.
• Свързване на програмите на училищата и детските градини по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование по чл. 15, ал. 4 от Наредба 13 с целите и ценностите на приобщаващото образование.
5.2. По оперативна цел 2 – Осигуряване на качество на човешките ресурси за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.
Мярка 1: *Осигуряване на специалисти в училищата и детските градини и в общинските институции за предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.*
• Разширяване на психологическото обслужване на потребностите на децата и учениците и на обхвата на училища и детски градини, в които с децата и учениците работят педагогически съветници и психолози в изпълнение на чл. 4, ал. 4 от Наредба за приобщаващото образование и чл. 11 и 12 от Наредба № 12 за професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти;

• Осигуряване на необходимия брой логопеди и рехабилитатори на слуха и говора в изпълнение на чл. 4, ал.4 от Наредба за приобщаващото образование и чл. 13 и 14 от Наредба № 12 за професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.
• Взаимодействие между образователните институции за съвместно ангажиране на специалисти.
• Взаимодействие между образователните институции и общината за съвместно ангажиране на специалисти от общинските социални предприятия.
• Осигуряване на ресурсни учители за краткосрочна и дългосрочна допълнителна подкрепа на децата и учениците със специални образователни потребности по начините, определени от нормативната уредба – назначени в училището и в детската градина, от ЦПЛР на общината или от РЦППО, съобразно чл. 283, ал. 3 до 7 от ЗПУО, чл. 72, 124 и 129 от Наредба за приобщаващото образование.
• Развитие на практиката за назначаване на помощник на учителя при повече от три деца или ученици в групата/паралелката (чл. 114 от Наредба за приобщаващото образование).
Мярка 2: *Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за придобиване и усъвършенстване на компетентностите, за идентифициране на потребностите и предоставяне на обща и допълнителна подкрепа.*
• Провеждане на обучения на училищно и общинско ниво (от РЦППО) за учители, педагогически съветници и други специалисти, работещи с деца и ученици, по теми, свързани с приобщаващото образование;
• Осигуряване на обучителни възможности за членовете на ЕПЛР в училищата и детските градини да прилагат нормативно предписаните методики на оценяване и дейности по оценка на индивидуалните потребности на детето и ученика (чл. 74, т. 1 от Наредба за приобщаващото образование);
• Участие в регионални и национални обучения на педагогически специалисти, извън ЕПЛР, за разпознаване на потребността от обща или допълнителна подкрепа и за ефективна екипна работа за предоставянето на личностна подкрепа;
• Обучение на класни ръководители за ефективно изпълнение на специфичните допълнителни задължения.
• Осигуряване на въвеждащо и продължаващо обучение от РЦППО на лица, назначени на длъжността „помощник на учителя“ за групи и класове с повече от три деца или ученици със СОП (чл. 147, ал. 4 – 6 от Наредба за приобщаващото образование).

• Предоставяне на институциите и на педагогическите специалисти на информация за квалификационни възможности.
Мярка 3: *Осигуряване на методическа подкрепа на екипите за подкрепа за личностно развитие в училищата и детските градини, както и на*

координиращите екипи в училищата и детските градини по чл. 7 от Наредбата за приобщаващото образование

• Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от обща подкрепа за личностно развитие на дете/ученик;

• Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете/ученик.

• Подкрепа на учителите за диференцирането на подходи за обучение, които дават различни възможности за групиране на потребностите на учениците и насочване на общата и допълнителната подкрепа в най-голямо съответствие с тях.

• Провеждане на ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения по чл. 8, ал. 3, т. 1 от Наредбата за приобщаващо образование от специалисти от РЦППО;

• Консултиране по конкретни казуси.

Мярка 4: *Сътрудничество между педагогическите специалисти и обмен на добри практики*

• Организиране на форуми за споделяне на опит и добри практики от педагогическите специалисти – на училищно и общинско ниво;

• Провеждане на кръгли маси и на дискусионни форуми;

• Организиране представянето на опита на неправителствени организации (напр. Карин дом и др.) в прилагането на терапевтични методи и подходи към деца със СОП.

5.3. По оперативна цел 3: Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.

Мярка 1: *Развитие на капацитета на училищата и детските градини за успешно прилагане на новата нормативна уредба*

• В изпълнение на чл. 6 от Наредба за приобщаващото образование детските градини и училищата включват в годишните си планове дейности, срокове и отговорници за предоставяне на подкрепа за личностно развитие и изготвят обобщен доклад за състоянието на процеса на приобщаващото образование (чл. 7, ал. 4, т. 15 от Наредба за приобщаващото образование*);*

• В изпълнение на чл. 7 от Наредба за приобщаващото образование директорите на детските градини и училищата определят координиращ екип в институцията в началото на всяка учебна година. Ролята на координиращия екип е да организира и координира процеса на осигуряване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и дейността на екипите за подкрепа за личностно развитие.

Мярка 2: *Развитие на общински Центрове за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР)*:

• Проучване на възможността, необходимостта и обхвата от разкриване на дейности за обща и допълнителна подкрепа към съществуващ център;

• Делегиране на допълнителни услуги на вече съществуващи центрове.

5.4. По оперативна цел 4: Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.
Мярка 1: *Подобряване на достъпността на архитектурната среда в образователните институции като част от осигуряването на подкрепяща среда* (*Нормативно основание: ал. 1, ал. 2 и ал. 3 от чл. 106 от Наредба за приобщаващото образование*)
• Изграждане на съоръжения за достъпност на входовете на училищата и детските градини – рамки, асансьори и пр.;
• Изграждане и адаптиране на детски площадки и съоръжения за игра в училищата и детските градини за деца със СОП;
• Изграждане на адаптирани санитарни възли в детските градини, училищата, ЦПЛР и РЦПППО за децата със специални образователни потребности;
Мярка 2: *Подобряване на достъпната физическа среда в образователните институции като начин за предоставяне на равен достъп до образование на децата и учениците, чрез изпълнение на нормативно определените елементи на физическата достъпност*. (*Нормативно основание: ал. 1, ал. 2 и ал. 3 от чл. 105 от Наредба за приобщаващото образование*)
Мярка 3: *Подобряване на специализираната подкрепяща среда в образователните институции.*
• Създаване и оборудване на кабинет за ресурсно подпомагане във всяко училище и детска градина, в които има деца със СОП и периодично обновяване на ресурсните кабинети с дидактични материали;
• Създаване и оборудване на подходяща специализирана среда за деца със СОП, съобразно нормативните изисквания чл. 106, ал. 4 от Наредба за приобщаващото образование;
• Реализиране на проекти по Националните програми на МОН, насочени към осигуряване на съвременна образователна среда, достъпност и сигурност на средата;
Мярка 4: *Осигуряване на специализиран транспорт от дома на детето с нарушение до съответната детска градина, училище или ЦПЛР. Подкрепа и наблюдение на изпълнението за осигуряването на специализиран транспорт за децата със СОП*.
Мярка 5: *Организиране на необходимите разумни улеснения за участие на учениците със СОП в национални външни оценявания и държавни зрелостни изпити* (*чл. 109 от Наредба за приобщаващото образование*).
5.5. По оперативна цел 5: Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.
Мярка 1: *Създаване на условия за ефективен диалог между институциите относно приобщаващото образование и прецизиране на конкретните им задължения и контрола върху изпълнението им*.

Мярка 2: *Създаване на работещи практики за изпълнение на нормативните изисквания за уведомяване на отделите за закрила на детето от страна на училищата и детските градини (Нормативно основание: чл. 48, ал. 3, чл. 58, ал. 2, чл. 60, ал. 1 и чл. 72, ал. 2 от Наредба за приобщаващото образование*)

Мярка 3: *Създаване на устойчив механизъм в образователните институции за взаимодействие с родителите и включването им в приобщаващото образование.*

Мярка 4: *Развитие на ефективни форми за работа с родителите на деца и ученици в риск, деца от етнически уязвими групи, с обучителни трудности и със специални образователни потребности.*

• Осигуряване на подкрепяща среда за семействата и близките на децата със СОП

• Привличане и използване ресурса на родителите за обогатяване на възможностите за въздействие, социализация и развитие – включване в екипи, извънкласни форми и групи, интелектуален, финансов, емоционален ресурс и т.н.

• Повишаване информираността на родителите относно затрудненията в образователния процес на техните деца и възможностите за преодоляването им (консултации, допълнително обучение, форми за извънкласни и извънучилищни дейности).

• Работа с родителите и настойниците, които възпрепятстват децата редовно да посещават училище.

• Осигуряване на адекватна и достатъчна информация за родителите за процеса на приобщаващото образование на институционалните сайтове и даване на възможност за избор на най-добрите варианти за личностно развитие на децата им.

Мярка 5: *Работа с родителите на деца и ученици с изявени дарби*

• Консултиране на родителите на деца с изявени дарби и насочване към специалисти за развитие на детето;

• Разяснителни и информационни кампании за предлаганите услуги за деца с изявени дарби, специалисти в различните сфери на развитие и общински програми и мерки за стимулиране на деца с изявени дарби;

• Популяризиране на дарители, кампании и юридически лица, подкрепящи даровити и талантливи деца.

• Организиране на съвместни прояви на деца и родители с личности, развили творческите си занимания от детската възраст в професия;

• Стимулиране на дейности сред природата, включващи родители и деца, свързани с формиране на здравословен начин на живот и овладяване на модели за позитивно и съзидателно развитие на личността.

Мярка 6: *Подобряване на координацията и сътрудничеството между институции по отношение на работата с децата в риск и деца, жертви на насилие:*

• Прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция;

• Прилагане на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище, утвърден със заповед № РД09-1871/18.12.2015 г. на министъра на образованието и науката.
• Съвместни дейности на институциите в системата на предучилищното и училищното образование с ОЗД и Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие (периодични срещи, планове за действие, годишни анализи).
• Провеждане на срещи-разговори в училищата, с участието на ученици и представители на МВР, ОЗД, МКБППМН;
• Образователни програми и кампании в училище и/или в рамките на ЦОП и/или МКБППМН за превенция на рисково поведение (агресия; насилие; отклоняващо се и рисково поведение на деца и ученици);
• Провеждане на кампании срещу зависимостите (конкурси за написване на есета, рисунки и др. по повод: 31 май – световен ден без тютюнев дим; 26 юни – Международен ден за борба със злоупотребата и нелегалния трафик на наркотици; 18 октомври – Европейският ден за борба с трафика на хора; 1 декември – световен ден за борба със СПИН и др., разработка и разпространение на информационни материали под формата на флаери, дипляни и др.)
• Организиране на хепънинги.

Мярка 7: *Взаимодействия между участниците в образованието и институциите по отношение на отпадането от училище. Обединяване на усилията за връщане в образованието на отпаднали ученици*:
• Ангажиране с конкретни мерки на обществените съвети, ученическите съвети, ученици и родители-доброволци в дейности, насочени към приобщаването на ученици в риск, ученици в неравностойно положение и подпомагането им да намерят и заемат своето място в училищния живот и в обществото.
• Провеждане на тематични игри и беседи от ученици в горен курс на ученици в начален и среден курс.
• Използване на пълния потенциал на наставничеството за работа с ученици, застрашени от отпадане от образователната система;
• Развитие на целодневна организация на учебния процес, като инструмент за превенция на отпадане от училище, за осигуряване на специализирана помощ при подготовката, за развиване на таланти и удовлетворяване на потребности и интереси;
• Сътрудничество с библиотеките, мерки за повишаване на грамотността в полза на предотвратяване на обучителните трудности и отпадане;

• Училищното ръководство да съдейства на учениците от училищния парламент да получават подкрепа и от органите на местно самоуправление при техни инициативи, свързани с живота на общността;

5.6. По оперативна цел 6: Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на обществената информираност и чувствителност относно целите и принципите на приобщаващото образование.

Мярка 1: *Дейности, насочени към местната общественост, за преодоляване на непознаването и предразсъдъците, за повишаване на информираността и чувствителността към децата и учениците със специални образователни потребности*.

• Провеждане на разяснителни кампании, чрез които да се даде яснота за начина, по който протича процеса на приобщаване, неговият смисъл и ефект за всички деца.

• Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата със СОП;

• Промяна на нагласите в училищата и детските градини, в които да възприемат индивидуалните различия между децата като източник на богатство и разнообразие, а не като проблем.

• Организиране на благотворителни акции в подкрепа на децата в неравностойно положение.

Мярка 2: *Дейности за осигуряване на достъп до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и възможността им да избират тези, които най-точно подпомагат личностното им развитие, като част от условията за равен достъп до образование* (*чл. 104 и 107, т. 2 от Наредба за приобщаващото образование)*.

• Организиране на кампании за информиране на семействата на деца с увреждания за правата, задълженията и възможностите за ранно включване на децата в образователната система;

• Информационни материали и кампании за разясняване на възможностите на разнообразните форми на обучение;

• Подобряване на информираността на семействата относно организацията и необходимите документи за образованието на децата при напускане на страната и завръщане от чужбина.

Мярка 3: *Сътрудничество и изграждане на устойчиви партньорства с граждански организации в различни аспекти като квалификация на педагогическите специалисти, осигуряване на специалисти, проучвания, кампании, партньорски проекти*.

Мярка 4: *Провеждане на информационни кампании за привличане на млади хора със средно и висше образование от етническите малцинства за работа с деца в риск от отпадане или отпаднали от образователната система*.

6. ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА СТРАТЕГИЯТА

Постигането на оперативните цели на общинската стратегия ще се следи чрез няколко основни индикатора, свързани с основни аспекти от цялостната промяна.

6.1. Брой новоразкрити институции отговарящи за осигуряване на потребностите на децата и учениците от личностно развитие;
6.2. Брой преобразувани институции отговарящи за осигуряване на потребностите на децата и учениците от личностно развитие;
6.3. Брой детски градини и училища, организиращи качествена подкрепа за личностно развитие;
6.4. Брой педагогически специалисти, участвали в краткосрочни обучения за развитие на професионалните компетентности за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие;
6.5. Брой институции със значително подобрение на материалната база – нови елементи на достъпна архитектурна среда, разкрит кабинет;
6.6. Брой детски градини и училища, в които работят логопеди и психолози.
6.7. Брой деца и ученици, на които е осигурена качествена подкрепа за личностно развитие
След приключване на периода се провежда анкетно проучване за оценка на постигнатите резултати от прилагане на Стратегията.

7. ВРЪЗКА С ДРУГИ ОБЩИНСКИ СТРАТЕГИИ

Целите и дейностите на настоящата общинска стратегия са свързани и допринасят за постигането на целите на следните стратегически документи:

7.1. Национални стратегии и програми

• Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020)
• Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етнически малцинства (2015 – 2020)
• Стратегията за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 –2020)
• Национална стратегия за детето (2008 – 2018)
• Национална програма за закрила на детето (2016 – 2017 – 2018)

7.2. Общински стратегии и програми

• Стратегия за развитието на предучилищното и училищното образование в община Търговище за периода 2016 – 2020 г.

8. КООРДИНИРАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

Общинската стратегия се изпълнява на общинско ниво от институциите, работещи на територията на общината. Община Търговище отговаря за цялостното изпълнение на общинската стратегия на собствената си територия и приноса към изпълнението на областната стратегия. Целите се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с компетенциите им и планираните цели и дейности.
За изпълнение на общинската стратегия, ежегодно до 30 април, Общинския съвет, по предложение на кмета и след съгласуване с Регионалното управление на образованието, приема годишен план за изпълнение на дейностите за подкрепа на личностно развитие. Общинската стратегия и съгласувания и приет годишен общински план се изпращат на областния управител ежегодно до 15 май. Изпълнението на годишния общински план се координира и отчита на общинско ниво по ред,

определен от кмета на общината и в сроковете, посочени в чл. 197, ал. 3 от ЗПУО. Изпълнението на общинския план се отчита и на областно ниво – до 01 март на следващата година, като общината трябва да представи в областна администрация Търговище отчет за изпълнението на дейностите по общинския годишен план. Събирането на информация за изпълнените дейности и постигнатите индикатори по изпълнение на целите на общинската стратегия започва три месеца преди да изтече срокът на стратегията. В същия период започва и организацията за изготвянето на нова общинска стратегия за следващия период.
Настоящата стратегия е отворена за актуализация, изменения и допълнения.

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ (АБРЕВИАТУРИ)

ПО	Приобщаващо образование
ПЛР	Подкрепа за личностно развитие
ЕПЛР	Екип за подкрепа за личностно развитие
РЕПЛР	Регионален екип за подкрепа за личностно развитие
РЦПППО	Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование
ЦПЛР-ОДК	Център за подкрепа за личностно развитие - Обединен детски комплекс
СОП	Специални образователни потребности
ДГ	Детска градина
ОУ	Основно училище
СУ	Средно училище
ПГ	Професионална гимназия
ПУИ	Помощно училище - интернат
СУУУС	Специално училище за ученици с увреден слух
РУО	Регионално управление на образованието
МОН	Министерство на образованието и науката
ЗПУО	Закон за предучилищното и училищното образование
НЕИСПУО	Национална електронна информационна система за предучилищното и училищното образование
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни
ЗБППМН	Закон за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни
МС	Министерски съвет
ОЗД	Отдел „Закрила на детето“
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦСОП	Център за специална образователна подкрепа

Съгласували:
Рая Матева - Заместник-кмет на Община Търговище
К. Костов - Директор на Дирекция „Хуманитарни дейности”
Изготвил:
Силвия Доманова - мл. експерт в Дирекция „Хуманитарни дейности“